

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำร้องของจำเลย (นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ หรือ ส.ศิวรักษ์) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

พนักงานอัยการประจำศาลจังหวัดกาญจนบุรี (ทองผาภูมิ) เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ผู้ร้อง เป็นจำเลย ข้อหาร่วมกันขัดขวางการกระทำของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย หรือพนักงาน หรือผู้ปฏิบัติ ร่วมกับพนักงานในการสร้างระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ เนื่องจากผู้ร้องกับพวก ได้เข้าไปในบริเวณ เขตก่อสร้างการวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้ร้องกับพวกได้ร่วมกันยื่นเป็นแถวหน้ากระดาน และนั่งรวมกันเป็นกลุ่มขวางแนวการทำงานของเครื่องจักร โดยไม่ได้รับอนุญาต การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ จึงขอให้ศาลพิจารณาคดีพิพากษาลงโทษจำเลยตามฟ้อง

ผู้ร้องยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์ ว่ามิได้ร่วมกันดำเนินการตามข้อกล่าวหาแต่อย่างใด เนื่องจากโครงการดังกล่าว เป็นโครงการที่มีได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยในพระราชบัญญัติ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ อนุญาตให้อำนาจ ปตท. ในการดำเนินการได้เลย หลังจากที่ประกาศกำหนดเขตตามมาตรา ๓๐ (๑) แล้ว และเมื่อทำแล้วก่อให้เกิดความเสียหายจึงให้นำกฎหมาย ว่าด้วยการเวนคืนมาใช้บังคับในภายหลัง และการคัดค้านของผู้ร้องเป็นการกระทำด้วยเจตนาสุจริต อย่างสงบ เปิดเผย และปราศจากอาวุธ ตามสิทธิเสรีภาพของประชาชน อันพึงมีตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ บุคคลซึ่งรวมเป็น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ จึงเห็นว่าการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ต่อมาผู้ร้องได้รับอนุญาตให้ออนคี่ไปพิจารณา ที่ศาลอาญา จึงขอให้ศาลอาญาส่งคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖

ศาลอาญาพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อโจทก์อ้างว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัย โดยจำหน่ายคดีชั่วคราว

ต่อมาผู้ร้องได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ ได้มีหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ร้องและบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ผู้เกี่ยวข้อง นำพยานมาเบิกความ ยื่นเอกสารและพยานหลักฐานประกอบการพิจารณา

ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิก กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจสิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจ

ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๖ กำหนดไว้ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ จึงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยคำร้องต่อไปหรือไม่ ในประเด็นนี้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องต่อไป ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย ๒ คน เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่ต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำร้อง เพราะพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งรวมถึงมาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้ถูกยกเลิกไปพร้อมกันด้วย

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ จึงรับไว้พิจารณา

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียม ฯ เป็นเรื่องการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ โดยให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยมีอำนาจ (๑) กำหนดเขตระบบขนส่งทางท่อ (๒) วางท่อ ได้ เหนือ ตาม หรือข้ามที่ดินของบุคคลใด ๆ (๓) รื้อถอนอาคารโรงเรือนหรือทำลายสิ่งก่อสร้าง ทำลาย ตัด กิ่ง ราก ต้นไม้ หรือพืช ในเขตวางท่อ ถ้าเกิดการเสียหายให้ชดเชยค่าทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืน เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ บัญญัติถึงเสรีภาพในเคหสถาน มาตรา ๔๔ บัญญัติถึงเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และมาตรา ๔๖ บัญญัติถึงการรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนนั้น แม้เป็นบทบัญญัติที่เป็นการรักษาเสรีภาพของบุคคลไว้ก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญทั้ง ๓ มาตราข้างต้น อาจถูกจำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติหรือโดยกฎหมายที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อเศรษฐกิจและป้องกันประเทศหรือสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น พระราชบัญญัติการปิโตรเลียม ฯ มาตรา ๓๐ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖

สำหรับมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียม ฯ เป็นบทกำหนดโทษที่สืบเนื่องจากมาตรา ๓๐ ที่ให้อำนาจแก่การปิโตรเลียม ฯ ปฏิบัติการตามมาตรา ๓๐ ดังกล่าว เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วว่า มาตรา ๓๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖ จึงมีผลให้มาตรา ๕๓ ดังกล่าว ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖ ไปด้วย

๔ ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พลโท จุล อติเรก นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมนวิชัย นายผัน จันทร์ปาน นายมงคล สระแก้ว นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอมร รักษาสัตย์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๙๑ ก วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๖
